

de zeumer

Ik/mey

Ik/mich

Ich/mich

2001-2

Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal heeft de dorpen Swalmen, Asselt, Boukoul, Beesel, Reuver, Offenbeek en Belfeld als werkgebied.

De vereniging stelt zich tot doel de kennis van en de belangstelling voor het eigen heem te bevorderen en te streven naar het behoud, herstel en bescherming van die waardevolle cultuurelementen die eigen zijn aan het heem.

De vereniging tracht dit doel te bereiken door o.a. onderzoek van bodem en archieven, het verzamelen en exposeren van streekeigen voorwerpen van geschiedkundige waarde, het houden van lezingen, cursussen, excursies en het publiceren van bevindingen van de leden.

Redaktie:	Jan Geerlings Loe Giesen Wim Hoezen Coby Klinkhamer - van den Assem		
Redaktie-adres:	Paulus Potterstraat 5 5953 JG Reuver		
Bezorgers:	Jan Geerlings Arie de Wit Lambert Niemans Twan Ernst	- - - -	Beesel Swalmen Asselt Boukoul Reuver Offenbeek Belfeld

De Zeumer is het kwartaalblad van heemkundevereniging Maas- en Swalmdal. Leden ontvangen dit blad alsmede het jaarboek voor f 35,25 per jaar.

De redaktie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ingezonden stukken. Overdrukken met vermelding van de bron zijn uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming.

Inhoud

Inhoud	1
Van de redactie	2
Programma	3
Historische film van Belfeld uit 1970 op video	4
Archieven Belfeld en Tegelen	7
Excursie naar de historische stad Leuven	8
Uitgave Reuvers-Beesels dialectwoordenboek	11
Zomaar een bidprentje	13
Belfeld 100 jaar geleden	14
Een lastige familie	15
Beesel en Belfeld in 1785	22

Van de redactie

Deze Zeumer is minder omvangrijk dan u de laatste jaren van ons gewend bent. Debet hieraan is een gebrek aan kopij van ... u! Ja, u leest het goed. We zouden als redactie weliswaar nog het een of ander artikel kunnen toevoegen, doch een van onze ongeschreven regels zegt dat we de Zeumer niet zelf moeten blijven volschrijven. Want zoals bekend is de Zeumer niet alleen *voor* maar ook *van* de leden.

Kopij blijft dus welkom.

Wat treft u wél aan in deze Zeumer?

Naast de vaste rubrieken vragen we uw aandacht voor de aankondiging en het programma van de busexcursie naar Leuven. Gezien het pas in juni verschijnen van deze Zeumer, heeft het programma ook al als persbericht in de weekbladen gestaan. De liefhebbers zullen zich inmiddels al wel hiervoor opgegeven hebben ...

Verder o.a. twee interessante uitgaven van de Heemkunde-vereniging: een videofilm over Belfeld (al te bestellen) en een Reuvers-Beesels dialectwoordenboek (in voorbereiding).

Ondanks het geringere aantal bijdragen: veel leesplezier en tot na de vakantie.

Kopij voor de eerstvolgende Zeumer s.v.p. inleveren vóór 1 september. De Zeumer 2001-3 zal in oktober verschijnen.

Programma

24 juni	Busexcursie naar Leuven e.o. (zie elders in deze Zeumer).
11 september	Open monumentendag. Thema: wonen.
14 oktober	Herfstwandeling i.s.m. IVN De Steilrand.
november	Lezing over Maasveren door A. Bogers.
december	Cursus artikelen schrijven door Henri Smeets.

Daar door omstandigheden de datum van een activiteit wel eens kan wijzigen, wordt U verzocht de infobladen en weekbladen goed te lezen of anders even contact op te nemen met iemand van het bestuur.

Verenigingslokaal: Den Roover 8 te Reuver.

Geopend iedere maandagavond van 20.00 - 22.00 uur, met uitzondering van feestdagen en de zomervakantie (2 juli t/m 6 augustus).

Historische film van Belfeld uit 1970 op video

Onlangs heeft de heemkundevereniging in samenwerking met Peter Knijn Videoprodukties een oude dorpsfilm van Belfeld op de markt gebracht.

In totaal zijn in het verleden een drietal van dergelijke 'dorpsfilms' gemaakt in Belfeld. Alle drie de films stonden onder leiding van de achterhoeker J.W.L. Adolfs. Deze persoon vervaardigde tussen 1949 en 1970 in heel Nederland soortgelijke films op normaal 8 (8 mm). Door hem werden meer dan duizend films geproduceerd in tal van plaatsen met minder dan 7000 inwoners. In 1953 werd in opdracht van de harmonie 'Kunst na Arbeid' de eerste film in Belfeld opgenomen. Die film is thans in particuliere handen. In 1961 volgde een tweede film, ditmaal in opdracht van de toen nog gemengde zangvereniging Animo. Die film met een duur van circa 55 minuten werd omstreeks 1990 aan de heemkundevereniging geschonken. De film die overgezet werd op VHS video wordt bij speciale gelegenheden (zoals de uitreiking van het jaarboek in 1998) of op verzoek vertoond. Op beide films rust nog auteursrecht van de maker en kunnen daarom niet zonder meer gekopieerd worden.

Rond 8 september 1970 werd in opdracht van de Nederlandse Blindenbond (sic!), ter promotie van hun activiteiten, de derde 'dorpsfilm' van Belfeld gemaakt. Ditmaal werd de cameralens vooral gericht op de plaatselijke bewoners. Het was niet de bedoeling een documentaire van Belfeld te maken. Het werd tevens een van de laatste films die Adolfs zou maken. Nadat de geluidloze film in maart 1971 in Belfeld werd gedraaid is deze daarna nooit meer in grote kring vertoond. Tussen 1975 en 1988 probeerde Adolfs en daarna diens weduwe diverse malen de film aan de gemeente Belfeld te verkopen. In 1981 besloot de gemeente de film te huren om te bekijken of tot aanschaf zou moeten worden besloten. De commissie Openbare Werken/Ruimtelijke Ordening kreeg zo een privé filmvoorstelling. Omdat de film 'uit een oogpunt van documentatie nauwelijks van enigerlei waarde' was, werd van

aankoop afgezien. Wel werd geconstateerd: 'Men heeft in hoofdzaak inwoners gefilmd (vooral veel kinderen). Voor de betreffende personen zou het wellicht leuk zijn wanneer ze zichzelf nog eens konden zien'. Zoals gezegd was het Adolfs daar vooral om te doen geweest. Uiteindelijk werden de films die niet verkocht konden worden door de erven Adolfs aan de hierboven genoemde videoproducent uit Noord-Holland - incl. rechten - verkocht. Daar lag de film lange tijd op de plank voordat de Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal hem recentelijk wist op te sporen. De vereniging biedt deze oude film nu als VHS-video te koop aan.

(foto: het centrum van Belfeld omstreeks 1971, bron: fotoarchief gemeente Belfeld)

De film geeft vooral een sfeerbeeld van het dorps- en verenigingsleven in Belfeld anno 1970. Een zeer groot aantal personen komt in beeld. Zo werden bij alle scholen filmopnamen gemaakt. De film begint echter met opnamen op het raadhuis aan de Markt. Daarna worden onder andere beelden getoond van café Derks, slagerij Hoezen, de bouw van de Pronkhof, de Bejaarden Ontspanningsbond Bond (BOB) in het KAB-gebouw, de winkelwagen van H. Martens, een damesvoetbalwedstrijd van de buurtvereniging, 't Praathuis (wie kent dit nog?), een rondje door Geloo en een kienavond. De film eindigt met een optocht van diverse verenigingen in Belfeld. Tussendoor werden toevallig aanwezige of passerende personen vastgelegd. De video is onder de titel 'De gemeente Belfeld anno 1970' uitgebracht en duurt circa 37 minuten. De normale verkoopprijs is f 35,-. Leden van de heemkundevereniging ontvangen zoals gebruikelijk een korting en betalen f 30,-. De video wordt verkocht in het verenigingslokaal of kan besteld worden bij bestuurslid Twan Ernst, tel. 077-4753540 (na 18.00 uur).

Archieven Belfeld en Tegelen

Door de gemeentelijke samenvoeging van Belfeld, Tegelen en Venlo per 1 januari 2001, is het archief van de gemeente Belfeld, evenals dat van de gemeente Tegelen, overgebracht naar het gemeentearchief te Venlo.

Voor Belfeld gaat het om het archief (periode 1670-1937) zoals beschreven in de 'Inventaris van de archieven van de gemeente Belfeld' samengesteld door W. van Mulken (1987).

Voor Tegelen het archief (periode 1601-ca. 1929) zoals beschreven in de 'Inventaris van de archieven van de gemeente Tegelen' eveneens samengesteld door W. van Mulken (1974). Overigens kunnen beide inventarissen - bijv. ter voorbereiding op een bezoek aan het archief - ook in het verenigingslokaal van de Heemkundevereniging ingezien worden.

De archieven zijn gratis te raadplegen op de studiezaal van het gemeentearchief Venlo, Dr. Blumenkampstraat 1, Venlo (tel. 077-3548590).

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 9.00 tot 16.30 uur en zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur.

Excursie naar de historische stad Leuven

Op zondag 24 juni houdt Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal weer haar jaarlijkse busexcursie. Deze keer gaat de reis naar de historische stad Leuven in België.

Leuven is trots op zijn verleden en zijn erfgoed... meer dan terecht. In en rond Leuven is zoveel te bewonderen dat één bezoek lang niet volstaat.

Al in de 9de eeuw wordt de stad voor het eerst vermeld, maar ondanks haar gunstige ligging aan de Dijle zou het toch tot de 11e en de 12e eeuw duren voor ze uitgroeide tot een bloeiend handelscentrum. In die periode krijgt de belangrijkste plaats van het hertogdom Brabant haar eerste ringmuur en worden diverse kerken, kloosters en abdijen gebouwd.

De lakenhandel, toch een bloeiende nijverheid, komt in de 14de eeuw tot verval, maar in de 15de eeuw breekt een glansperiode aan. De stichting van de universiteit, de bloei van diverse nijverheden en de aanleg van de Grote Markt getuigen hiervan.

In die periode bezorgt de gotiek Leuven zijn schitterende Stadhuis, de Sint-Pieterskerk met haar unieke interieur en het 'Laatste Avondmaal' van Dirk Bouts. Uit diezelfde periode stammen ook De Lakenhal, het Huis van 't Sestich en talrijke kerken, zoals Sint-Geertrui met haar magnifieke koorgestoelte. Andere stijlen zijn in Leuven weliswaar minder sterk vertegenwoordigd, maar met bijvoorbeeld de Romaanse Poort, de Sint-Lambertuskerk en de resten van de eerste ringmuur toch duidelijk aanwezig.

Uniek is het 13de-eeuwse Begijnhof met een interessant hui-zencomplex uit de 17de eeuw.

Barok is er in Leuven ook te bewonderen: de Sint-Michielskerk, het interieur van de Sint-Jan-de-Doperkerk en het ongevenaarde stucwerk in de Parkabdij. Deze abdij is werkelijk een staalkaart van diverse bouwstijlen.

Talrijke universitaire colleges uit de 16de en 17de eeuw - veelal verfraaid en verbouwd in de 18de eeuw - bepalen ook

nu nog het Leuvens stadsbeeld. Het stijlvolle Van Dalecollege is pure renaissance, terwijl het College De Valk, het Paus- en het Atrecht-college opgetrokken werden in classicistische stijl.

De aanleg van de steenwegen en de Vaart in de 18de eeuw, en de bierbrouwerij waren een enorme stimulans voor de handel en de bevolkingsgroei. Het ging dus goed met Leuven. Helaas kwam aan die welvaart een einde door de regering van Jozef II en de inval van de Fransen.

Voor de ontwikkeling van Leuven in de 19e eeuwse burgermaatschappij zijn vooral de bouw van het station en de aanleg van de Bondgenotenlaan belangrijk.

In de 20e eeuw brengen twee wereldoorlogen Leuven zware schade toe. Het volledige herstel hiervan duurde tot de jaren zestig.

Sedert 1 januari 1995 is Leuven de hoofdplaats van de provincie Vlaams-Brabant. De vroegere provincie Brabant werd gesplitst in Vlaams- en Waals-Brabant en het hoofdstedelijk gewest Brussel.

Op de dag van de excursie zullen we een groot aantal van deze zaken kunnen bekijken. Als eerste brengen we een bezoek aan het schitterende gotische stadhuis uit 1439, waarbij ook enkele stijlkamers bezocht worden. Hierna volgt een twee uur durende stadswandeling met o.a. de Sint Pieterskerk uit 1425, een typisch voorbeeld van de Brabantse laatgotiek. Verder talrijke universitaire colleges uit de 16e en 17e eeuw - veelal verfraaid en verbouwd in de 18e eeuw. De wandeling eindigt bij het Groot Begijnhof, dat werkelijk uniek is en dan ook op de werelderfgoedlijst van de UNESCO staat. Het Begijnhof werd begin van de 13e eeuw gesticht buiten de toenmalige stadsmuren. In de 16e en 17e eeuw werden de oorspronkelijke lemen woningen vervangen door steen.

Tot slot wordt nog een bezoek gebracht aan de 12e eeuwse Norbertijner Abdij van Park buiten Leuven gelegen. De muren en poortgebouwen, de watermolen, de machtige hoeve en de tiendschuur vormen een kring rond de abdij, waar de opeen-

volgende bouwstijlen van Romaans, Gotiek, Renaissance en tenslotte Barok hun sporen hebben nagelaten.

In het programma is nog de mogelijkheid om op eigen gelegenheid de schatkamer van de Sint-Pieterskerk te bezoeken, de 15e eeuwse Sint-Geertruiabdij, enkele vestingtorens of het Stedelijk museum.

Kortom het belooft weer net als andere jaren een prachtige excursie te worden. Wilt U zeker zijn van een plaats dan is spoedige opgave gewenst.

Leden ontvangen een reductie op de kostprijs. Voor hen bedraagt de bijdrage f 47,50 en voor niet-leden f 55,00. De opstapplaatsen zijn: Reuver, Swalmen en Roermond. U kunt zich opgeven door voor 27 mei dit bedrag over te maken op bankrekening 105312827 t.n.v. Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal te Reuver onder vermelding van "Exc. Leuven" en de opstapplaats. In dit bedrag zijn de kosten van de bus, de gidsen, koffie bij aankomst, de entrees en de fooi voor de chauffeur inbegrepen. Bij afmelding waarvoor geen vervanging gevonden wordt, kan helaas geen terugbetaling plaatsvinden.

Na overmaking van het bedrag ontvangt u begin juni een bevestiging met verdere informatie. Voor inlichtingen: W. Luys tel. 077-4743098.

De excursiecommissie,

J. Ickenroth
W. Luys

Uitgave Reuvers-Beesels dialectwoordenboek

Aomezeik, vaarleis, fluitekieës, kerdachts, sjóttelsplak, pense-terger, kroetwis, illik, zeiverlepke, aektes, klingelbuujel, kiviëpsjtert, dieëm, wölleboeën, mispel, proof, eiketske, hout-knoer.

Wie kent ze niet, de woorden van het Ruivers Laesplenske? Unieke woorden, waarvan er enkele langzaamaan geheel verdwijnen of verdrongen zullen worden en andere in onbruik gaan raken. Anno 2001 is het goed om een keer de balans op te gaan maken. Sedert geruime tijd verzamelt Paul Bloemen dialectwoorden en uitdrukkingen uit Reuver en Beesel.

Vele bronnen zijn aangeboord om een goed beeld te krijgen van de plaatselijke woordenschat. De belangrijkste bronnen vormen echter de inwoners van Reuver en Beesel zelf, zij zijn immers de levende beoefenaars van onze moedertaal. Dialect maakt tegenwoordig letterlijk en figuurlijk vele tongen los. Vaak beginnen gesprekken over dialect in de trant van: "Ózze pap of ós mam zag altied..." En dan komen ze naar boven, duizenden woorden, honderden uitdrukkingen, die de volle breedte van het dagelijks leven bestrijken.

Het "zeumere" is begonnen en de woordenlijst groeit gestaag. Wie helpt mee om nog meer te "zeumere"? Alle woorden en uitdrukkingen zijn welkom, vaak worden de gewoonste woorden over het hoofd gezien. Al hebt u maar één woord of uitdrukking, schroom niet om dit door te geven, want elke bijdrage is er een. Wilt u, beste lezer, nog woorden en uitdrukkingen aanleveren? Schrijf, bel of e-mail dan naar:

Paul Bloemen, Wittebergstraat 54, 5954 AK Beesel, tel. 077 - 474 3636, e-mail: pablobeesel@hetnet.nl

Wie weet staat over een tijd uw woord of uitdrukking in het dialectwoordenboek dat in samenwerking met Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal wordt uitgegeven.

Een greep uit het "zeumere" van de afgelopen tijd:

de sjnuits	de drietómp
de dökse tied	biej 't klatje griepe
klasjeneere	de labberjoeks
metpersant	moerkse
de sjtumpel	eemes de wits biejhaaje
verwaore	't löp 'm drónger
vertósse	weddich
de duuvelshaor	de ziepuigskes
zuijele	de ergerwasie
eemes de raof aopdabbe	't is d'r noe good aan hè!
't bezej	oppe lat sjrieve
biejlappe	hiej sjteit nag get van dich te kreie
de pestilensie	dao krie-se toch gen gedaon met
hets lieje	dae is mit de hieëp gemaak
dao krie-se erm zin van	de klok aantrekke
dat is besjete kraom	det is nag mer 'ne halve miens
de bölles	't huidsel
de bouwsjoon	de hoeëge zieje
't kuutske	't kaerke
'ne gezatte miens	't is eine óngerein
't gehoedel	doedele
de laegigheid	lumpe
beklotse	

Paul Bloemen

Zomaar een bidprentje

JEZUS † MARIA † JOZEF

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER

PIETER HILBERTS

echtgenoot van

PETRONELLA VAN DEN MUNCKHOF

De dierbare overledene werd geboren te Belfeld
13 December 1869 en overleed te Venlo 27 Maart
1934 voorzien van de H. Sacramenten der stervenden.

Tegen het geweld van deze dood kan zich
niemand verzellen: op zijn zeis slaat ge-
schreven: ik spaar jong noch oud, ik kom
onvoorziens en wijk voor niemand.

De dierbare overledene is er een voor-
beeld van. Plotseling maar niet onvoorbereid:
immers hij kan niet slecht sterven, die goed
geleefd heeft.

Hij was diep godvreezend, zachtaardig,
goed en eenvoudig.

Kinderen blijft uwe goede moeder eeren
al hare dagen, en vergeet uwen vader niet
in uwe gebeden.

Van uit den Hemel blijf ik voor U allen
bidden: en gij mijn zoon die in de Missie
van Flores U opoffert voor de bekeering der
heidenen, sta uw vader bij in het H. Misoffer
en vergeet moeder niet, en uwe broers en
zuster.

Mijn Jezus barmhartigheid	300 d. afl.
Zoet Hart van Maria wees mijn heil	300 d. afl.

Timmermans, koster, Belfeld.

Pieter Hilberts fabrieksarbeider bij 'de Gres', koopt mei 1900 van August van den Houdt voor f 70,- een stuk akkerland te Belfeld en bouwt hierop een huis. Voor de oorlog vindt er nog een verbouwing plaats en rond 1950 wordt het huis gesplitst in twee huizen (thans Rijksweg Noord -aan de Maaszijde- no. 7 en 9).

Twee kinderen uit het gezin Hilberts-van den Munckhof hadden een roeping: de jong overleden Antoinetta (1902-1929) en Pierre (1906-1946).

Wim Hoezen

Belfeld 100 jaar geleden

A P R I L

Op 2 april wordt de 23-jarige Leonardus Derks, daghuurder bij Hermans, door de kantonrechter te Venlo veroordeeld wegens straatschenderij, dronkenschap en burengerucht. Gepleegd eind februari o.a. door bij de pannembakker Andries Beurskens zodanig op de deur te kloppen dat de nachtrust werd verstoord. De boete bedraagt: f 5 of 3 dagen, 2 maal f 2 of 1 dag, f 1 of 1 dag en f 3 of 1 dag hechtenis.

M E I

Op 1 mei is Hermanus Hubertus Stevens 25 jaar in dienst als postbode bij de posterijen.

* * *

I.p.v. het overleden raadslid, tevens wethouder, A.A. Hommen wordt als nieuw raadslid H.H. Stevens en als wethouder W.H. van Cleef, benoemd.

J U N I

Voor dadelijk gevraagd een timmermans- of schrijnwerkers-knecht bij W. Colberts, timmerman.

* * *

Johannes Reijnders wordt door de gemeente aangesteld als werkman voor het onderhoud van de binnenwegen en het reinigen van de waterlossingen. Jaarwedde f 175,-.

Wim Hoezen

Een lastige familie

Het kan niet vaak genoeg worden gezegd: beperk uw onderzoek niet tot de kerkregisters van dopen, trouwen en begraven, maar raadpleeg ook eens andere bronnen.

Natuurlijk, de DTB's zijn heel belangrijk en ik betreur het regelmatig dat de boeken van Beesel van vóór 1714 zijn verdwenen, waardoor het reconstrueren van eerdere gezinnen heel wat extra hoofdbrekens kost. Maar moeten we daarom de moed maar opgeven; omdat de registers er niet meer zijn? Dat is wat al te gemakkelijk voor de ware puzzelaar.

In deze aflevering van 'Een lastige familie' geen uitgewerkt stukje puzzel, maar wel aandacht voor weer een doos vol interessante stukjes: magazijnlijst nummer 87 van het schepenbankarchief van Swalmen en Asselt, te vinden in het Rijksarchief te Maastricht (toegangsnummer 01.010). Dit dossier bevat allerlei zaken die te maken hebben met de verantwoording van voogdij, inclusief allerlei verrassingen en onverwachte details.

Het vinden van dit soort dossiers kun je zien als een toevalstreffer, maar met wat (genea)logisch denken en door goed te letten op de bronnenverantwoording in fatsoenlijke genealogische publikaties ('Een lastige familie' probeert daar ook bij te horen) kun je dat toeval wat helpen.

Probleem voor veel beginnende genealogen is vervolgens het handschrift. Voor veel mensen is dit met de nodige inspanning en doorzettingsvermogen best te leren is. Denk daarbij echter eerder in jaren dan in maanden, zoek hulp bij gevorderden en oefen zo veel mogelijk.

Ook de verdwenen oude woorden en in onbruik geraakte gewoonten werpen extra barrières op die alleen maar kunnen worden overwonnen door ze daadwerkelijk te lijf te gaan. In eerdere afleveringen had ik het al over ik al de heruitgave van het Gelders Land- en Stadsrecht, de Leergeld-serie van het

LGOG en Kramers' Woordentolk. Om er maar een paar te noemen.

De onderstaande regesten (samenvattingen) zitten weer vol aanknopingspunten, maar bevatten ook weer heel wat oude woorden en gebruiken die zonder enig speurwerk niet voor iedereen duidelijk zullen zijn. Het gemakkelijkste is dan om deze Zeumer maar aan de kant te leggen, de auteur te verwijten dat hij weer eens een onleesbaar artikel heeft geschreven (zo'n verwijt heb ik gelukkig nog zelden gehoord) en samen met vele anderen te blijven herhalen dat het zo stom is dat er geen oudere DTB-registers zijn. U kunt het proberen te vinden en lezen van dit soort bronnen echter ook beschouwen als een uitdaging. En ook al lukt dat niet meteen, u laat dan wel zien dat u de juiste instelling hebt om verder te komen met uw genealogisch onderzoek. En oh ja, voordat ik het vergeet: het dossier bevat nog veel meer dan hieronder genoemd.

Loe Giesen

z.d., vóór 2 januari 1758

SWALMEN - Rekest.

Verzoekschrift door de weduwe van Gerardus Gubbels, bijgestaan door Anthoon Gubbels en Areth Beurskens als haar daartoe gekozen voogden en aangeboren kinderen van de kinderen van supplianten. Hun vader Hendrick Gubbels heeft ten behoeve van zijn kinderen afstand gedaan van zijn vruchtgebruik van land onder Swalmen gelegen, met toestemming om dit te mogen verkopen en de opbrengst te gebruiken ten profijte van de opvoeding van genoemde kinderen. Dit land is nu verkocht aan Hendrick Heijnen, geboren te Neer, alsmede aan Paulus Geeraedts, 'dan terwijl niet tegenstaende den voorss. afstandt het selve landt bij dootd van der supplianten man zaliger voorder is gedevolueert op der selver kinderen, ende alsoo wederom de penningen daarvan te provenieren tot der selver profijte wederom uytgeset, isset dat om de noodtdruftigheijt der selve sij t'een ende ander ten minsten voor haer aenpaert tot opvoedinghe haerer kinderen hooghnoedigh

heeft, ende vermits dat daer aen obsteert het octroij off permissie daer toe', vraagt supplianten dit octrooi aan. Octrooi verleend d.d. 2-1-1758.

9 februari 1761

SWALMEN - Openbare verkoop huis en hof.

Voorwaarden voor de schepen Herman Hermans en Albertus Sillen, als beëdigde voogden van het minderjarige kind van wijlen Joannes Sillen en Petronella Cuijpers, krachtens octrooi van het gerecht d.d. 20 januari 1761, tot de openbare verkoop ('in het uytbranden der keersen') op 9 februari om 09.00 uur te Swaemen ten huize van de schepen Mewissens, van:

1. huis, hof en landerijen te Swalmen in het dorp gelegen tussen Adolff Bloemaerts en Jacobus Pansaert (belast met 6 kop rogge jaarlijks aan de armen te Swalmen en 1 gulden 6 duiten; met $\frac{1}{2}$ 'greve' aan de Gereserveerde Domeinen; 1 vat haver jaarlijks aan het huis Hillenraedt); 2 morgen akkerland aen gen Horrigh gelegen tussen Jan Willems en de advokaat Baenen. Dit huis en landerijen vallen onder de stam van genoemde Baenen en zijn verder belast met de 12e penning en jaarlijks $\frac{1}{2}$ kan olie aan de kerk van Swalmen; Verbleven aan Jan Houben.
2. $\frac{1}{2}$ bunder akkerland op de Weerdt gelegen tussen Peter Wynen en advokaat Baenen (verbleven aan Paulus Gerardts); alsmede ca. 3 vierdel grasgewas op de Aenwasch gelegen naast heer Bernaerds (verbleven aan Dirck Heynen).
3. $\frac{1}{2}$ bunder akkerland aen gen Horrigh gelegen tussen Jan Willems en advokaat Baenen. Verbleven aan Jan Houben.
4. $\frac{1}{2}$ morgen akkerland aen gen Horrigh gelegen tussen Joannes Schoonhoven en Jan Willems, belast met jaarlijks 1 kop rogge aan de armen; tevens $1\frac{1}{2}$ vierdel land aan de Beselschen Wegh gelegen tussen Peter Wynen en de erfgenamen van Gerardus Schrijvers (verbleven aan Peter Wynen); alsmede $\frac{1}{2}$ vierdel op de Cruyscamp

tussen Maes Janissen en Willem Dircx (verbleven aan Willem Ramaeckers).

5. ongeveer 1 ½ vierdel akkerland op de Heytwegh gelegen tussen Hendrick Hawinckel en Adolff Bloemaerts; ½ morgen en 12 roeden in het Haestert tussen de pastorie en Simon Corsien. Verbleven aan Willem Ramaeckers.
6. 1 morgen op de Heytwegh gelegen tussen het Weyclooster en de weduwe Joannes Janssen. Verbleven aan Willem Ramaeckers.
7. 4 morgen in de Rohoeve gelegen tussen het bos en schepen Van Keecken, welke de verkopers zullen mogen verkopen per morgen. Verbleven aan Hermen Hermans.

De genoemde delen zullen elk met een afzonderlijke kaars worden verkocht.

22 oktober 1771

SWALMEN - Verantwoording voogdij.

Voogdijrekening van inkomsten en uitgaven gedaan door Wilm Janissen als voogd van Eva, Catharina en Janis Janissen, minderjarige kinderen van wijlen Maes Janissen en Elisabeth Gubbels, gewezen echtelieden, over de jaren 1768-1770.

Inventaris van erfgoederen: o.a. een huis onder Swalmen met landerijen onder Swalmen en Beesel.

Inkomsten o.a. wegens huishuur van 'den hurling' Thijske Keuken (1768) en huurder Joannes Coenen (1769-1770), alsmede verpachting van landerijen.

Uitgaven o.a. schattingen, renten; arbeidsloon aan Hendrick Getzel wegens reparatie aan het huis, aan smid Hendrick Naus wegens ijzer en nagels tot reparatie van het huis, Hendrick Alberts aan dekloon en latten; wegens schoolgeld, kleding, etc.

11 oktober 1774

SWALMEN - Voogdijrekening van inkomsten en uitgaven gedaan door Willem Janissen als voogd van de minderjarige kinderen van wijlen Maes Janissen en Elisabeth Gubbels, gewezen echtelieden, over de jaren 1771 en 1772.

Inkomsten o.a. uit pachten.
Uitgaven o.a. kleding, schatting.

4 mei 1779

SWALMEN - Inventaris van de goederen nagelaten door wijlen Peter Deckers en Gertrudis van Vlodrop, gewezen echtelieden, nagelaten aan hun kinderen Fredrick Deckers en Catharina Deckers; en van de schulden daartegen gemaakt.

Erfgoederen: huis en hof en daarachter gelegen akkerland op de Bouckoul (3 morgen 8 roeden); de camp aan Melickerhoudt; houtgewas; land op de Grooten Spieker Camp; aan Postwijcks Broeck; in de nieuwe erven achter Graterhof, alles samen 1 morgen 18 roeden.

Schulden daartegen nagelaten door Gertrudis van Vlodrop in haar huwelijk met Meves Clumpkens: o.a. schattingen, verlopen renten, lening van de gemeente Swalmen en betaling aan Jan den Lakencremer wegens stoffen.

Het gerecht verklaart dat Mevis Clumpkens als stiefvader van de minderjarige kinderen genoemde erfgoederen voor de tijd van twee jaren zal mogen genieten in onberekend gebruik, eindigend stoppelbloot 1780, met last van onderhoud aan genoemd huis gedurende deze periode; en dat de voogdij door Andries Peters en Joannes van Vlodrop zal worden verlengd.

21 mei 1782

SWALMEN - Rekening van inkomsten en uitgaven voor Peter Evers en Henricus Geraets als voogden van de minderjarige kinderen van Joannes Ceuven en Elisabeth Everts, over de jaren 1779-1781.

Inkomsten o.a. uit verhuur van een huis aan de Heyde aan Jaenes Sillen (1779-1781); idem van een huis in het Molentraetje aan Joannes Thomé (1779-1782); inkomsten uit verpachtingen aan Janes Sillen en Johannes Thomé; idem van 5 morgen akkerland te Kessel aan Jacobus Cuypers aldaar; idem van ca. ½ vierdel land op de Molencamp aan Willem Heynen; idem wegens een erfpacht van Andreas Bongaers; wegens renten van Maes Coenen, Hendrick Pijpers, Hermanus Janssen.

Uitgaven o.a. veel gespecificeerde kleding (veel gegevens over naaisters, klompenmakers etc.); onderhoud van het Heijer huis en het huis in het Molenstraetje; onderwijs; gerechtskosten etc.

9 juli 1782

SWALMEN - Voogdijrekening van inkomsten en uitgaven gedaan door Hendrick Bollen en Goswinus Geraedts als voogden van de minderjarige kinderen van wijlen schepen Joannes Geraedts en Engel Geridts, gewezen echtelieden, over de jaren 1778-1781.

Inkomsten o.a. in natura en in geld (veel namen; o.a. verhuur van een huis op de Hooghstraet aan Caspar Verheggen, idem van een huis op de Boutenstraet aan NN, idem van Jan Hermans voor het gebruik van de stalling van het huis op de Boutenstraat).

Uitgaven o.a. wegens gerechtskosten, landschat; bouwkosten ('voor een bladt steenen', 'aen den nagelsmit Vincken', 'aen den metselaer Leonardus Clingen ... aen het huijs op de Hoogstraet', 'aen Christiaen Bongaerts namens sijne moeder vor geleevert ijswerck aen de huijsen der weesen', 'voor kalck, leem sandt ende steenen te vaeren', 'aen den glaesmaker Henricus Forgers', 'aen den strodecker Hermanus Smeets'); kleding en sieraden ('aen P.A. van Wageningh voor een silvere hair naelde voor Gertrudis', 'eenen oostindischen neusdoeck'); ziektekosten ('aen Joannes Thoma betaelt een schell. voor aen Gertrudis Geraedts een vleck van de oogen te doen'), 'papier en schoolboecken', gerechtskosten ('voor drij reijsen naer Mulbracht om de deijlcedule te haelen ende wederom te brengen'), etc.

6 juli 1784 en eerder

SWALMEN - Rekening van inkomsten en uitgaven voor Peter Evers en Henricus Geraets als voogden van de minderjarige kinderen van Joannes Ceuven en Elisabeth Everts, over de jaren 1782 en 1783.

Inkomsten o.a. uit verhuur van een huis aan de Heyde aan Joannes Sillen (1783-1784); idem van een huis in het Moo-

lenstraetje aan Joannes Thomé (1783-1784); inkomsten uit verpachtingen aan Joannes Sillen en Jan Thomé; idem van 5 morgen akkerland te Kessel aan Jacobus Cuypers aldaar; idem van ca. ½ vierdel land op de Melencamp [sic] aan Willem Heynen; idem wegens een erfpacht van Andreas Bongaers; wegens renten van Maes Coenen.

Uitgaven o.a. veel gespecificeerde kleding (veel gegevens over naaisters, klompenmakers etc.) en voeding (o.a. tabak voor Peter Ceuven); onderhoud van het Heijer huis en het huis in het Molenstraetje; onderwijs; gerechtskosten etc.

z.d., vóór 29 november 1785

SWALMEN - Arnold Kessels, als vader en voogd van zijn zoon Willem Kessels, verklaart dat het gerecht te Kessel hem toestemming heeft gegeven tot verkoop van de aldaar gelegen erven, mits hij hiervan goede rekeningen overlegt. Kessels vraagt aan de schepenbank Swalmen en Asselt toestemming om de penningen te mogen lichten.

Met toestemming van de schepenbank d.d. 29-11-1785.

zondag 29 maart 1792

SWALMEN - Rekening van inkomsten en uitgaven voor Peter Evers en Hendricus Geraets als voogden van de minderjarige kinderen van Joannes Ceuven en Elisabeth Everts, te weten Anna, Sophia en Maria Ceuven, over de jaren 1784 en 1785.

Inkomsten o.a. uit verhuur van een huis aan de Heyde aan Joannes Sillen; idem van een huis in het Molenstraetje aan Peter Ceuven; inkomsten uit verpachtingen aan Janes Sillen en Peter Ceuven; idem van 5 morgen akkerland te Kessel aan Jacobus Cuypers aldaar; idem wegens een erfpacht van Andreas Bongaers; wegens renten van Maes Coenen.

Uitgaven o.a. veel gespecificeerde kleding (veel gegevens over naaisters, klompenmakers etc.) en voeding; onderhoud van het Heijer huis (o.a. 'glaesen laeten macken', 'leemen en tuijnen') en het huis in het Molenstraetje (o.a. dekloon); onderwijs; betaling in contanten d.d. 19 mei 1790 'aen Anna Ceuven gegeven doen is gaen trouwen' [vgl. huwelijk Beesel 25-5-1790]

Beesel en Belfeld in 1785

In maart 1785 verzoekt Generaal Bontinck om opgave van een aantal 'statistische gegevens'.

Letterlijk luidt het verzoek als volgt:

DOor de Edele Mog. Heeren Raaden van Staate der vereenigde Nederlanden, geauthoriseert zynde om by de Officieren en Regenten van de respectieve Steeden, Vlekken, Dorpen in het Distrikt van de Generaliteit te informeerén op de punten, vervat in de nevensgaande Lyft, hebbe ik gedagt het beste middel daar toe te zyn U Wel-Ed. Gest. te verzoeken dezelve punten zoo sjipt moogelyk te willen invullen of doen invullen, zoo verre U Wel-Edele Gestrenge Distrikt aangaaf, en aan my dezelve, soo spoedig moogelyk, te doen toekomen.

U Wel-Ed. Gest. sal ligtelyk begrypen, dat aan het hoofd deezes Lyft dient bygevoegt te worden van wat Quartier, Graaffchap, Heerlykheid of Gebied, &c. en in de eerste Colom van de naam van de Steeden, Vlekken, Dorpen, &c. duidelyk dient onderscheiden te worden de Dorpen van de Gehugten en Buurten, en by de laatste Colom bepaald dient te zyn onder wat Dorp of Vlek de Gehugten en Buurten behooren. Ik verzoeken U Wel-Edele Gestrenge tevens deeze Lyft te willen onderteekenen, met invulling van den datum. en heb de eere met alle achtinge te zyn

Wel-Edele Gestrenge Heer,

's Hage den
20 ~~Edele~~ Maart
1785:

*U Wel-Edele Gestrenge zeer
gehoorzaame en zeer dienst-
vaardige Dienaar.*

Op 14 april wordt de 'Lijste der Plaetsen Gehoorende onder Het Ampt of Heerlijkheid Montfort territoire van den Staats overquartier van Guelderland' al opgemaakt.

	No. 10	No. 11
<i>naemen der steeden</i>	<i>Dorp</i>	<i>Dorp</i>
<i>dorpen, vlecken</i>	<i>Beezel</i>	<i>Belfeld</i>
<i>getal der huysen</i>	149	57
<i>getal der huyshoudingen</i>	157	65
<i>getal der schuure</i>	24	51
<i>kerken mit kerkhoven</i>	<i>1 kerk en</i>	<i>1 kerk en</i>
<i>omringt mit muuren</i>	<i>kerkhof</i>	<i>kerkhof</i>
<i>of sonder muuren</i>	<i>mit muuren</i>	<i>mit muuren</i>
<i>slooten of kasteelen</i>	<i>1 casteel</i>	-
<i>omringt mit gragten</i>	<i>mit gragten</i>	
<i>getal van paarden</i>	96	43
<i>getal van hoorenvhee</i>	567	189
<i>getal der waegens</i>	-	-
<i>getal der karren</i>	95	41
<i>getal der backovens</i>	64	40
<i>getal der waeter en</i>	<i>1 waetermoolen</i>	-
<i>windmoolens</i>		
<i>gehugten en buurten</i>	<i>5 gehugten</i>	<i>3 gehugten</i>
<i>distantie der gehugten of</i>	<i>Rijckel ½ uur</i>	<i>Het Loo ½ uur</i>
<i>buurten van de plaets of</i>	<i>Busserend ½</i>	<i>Het Broek ¼</i>
<i>kerken</i>	<i>Leuwen ¾</i>	<i>De Hoeven ½</i>
	<i>den Reuver 1</i>	
	<i>Offenbeek 1½</i>	

Naast Beesel en Belfeld behoorden tot het ambt Montfort 'steedeke' Nieuwstadt en Echt, de 'vrije vleckē' Montfort en de dorpen Roosteren, Maasbracht, Linne, St. Odiliënberg, Posterholt en Vlodrop.

De door Beesel gedane opgave van 11 april, waar bovengenoemde lijst op gebaseerd is, wijkt op twee punten af. Zo is er sprake van 2 watermolens en is er nog een 6e gehucht nl. 'Het Dorp' (= het centrum met de kerk waar alle afstanden naar berekend zijn; overigens ontbreekt ook voor Belfeld het gehucht 'Het Dorp').

Van elk gehucht is bovendien het aantal huizen aangegeven, t.w.:

Rijkel	20	Het Dorp	36
Busserendt	40	Leeuwen	19
Reuver	10	Offenbeek	24

In 1789 wordt op de copie van bovengenoemde lijst het getal der inwoners '*jonk en oudt sonder distinctie*' toegevoegd. Beesel telt dan 1326, Belfeld 319 inwoners.

Wim Hoezen